

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska integrationsfonden

Göteborgs Stad
Social resursförvaltning

HÖGSKOLAN VÄST

Integration och delaktighet

Projektägare: Högskolan Väst

Projektpartner: Enheten för samhällsorientering, Göteborgs stad

September 2013

Svenska
ESF-rådet

Svenska ESF-rådet, Stockholm

Besöksadress: Hantverkarg. 25 B, 6tr

Postadress: Box 220 80, 104 22 Stockholm

Telefon: 08-457 33 00

Fax: 08-457 33 01

Webbplats: www.esf.se

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Projektnamn Integration och delaktighet

Projektnummer IF-2010-0047

Projektägare Högskolan Väst

Projektpartners Göteborgs stad, Enheten för samhällsorientering

Projekt period
(år/månad – år/månad) 20110101-20130630

Uppgiftslämnare
(namn och funktion) Thomas Winman, projektledare

Tel/fax: 0520-223943

E-postadress: Thomas.winman@hv.se

Hemsida: www.hv.se

Övriga kontaktuppgifter	Namn	Tel	E-postadress
Projektledare	Thomas Winman	0733-975095	thomas.winman@hv.se
Ekonomiansvarig	Emelie.coralic@hv.se	0520-223123	emelie.coralic@hv.se

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Projektiden - projektets huvudsakliga syfte och inriktning.	5
Projektupplägg och genomförande	11
Projektets resultat och erfarenheter	12
Transnationellt samarbete	14
Studiebesök hos London Borough Ealing	14
De driver också projekt med volontärer som i en vänskapsrelation kan vara ett personligt stöd för de nyanlända främst med inriktning på hälsoaspekter och social frågor	19
Spridning av resultat	22
Förslag	23
Utvecklingsområden	23
Underlag för redovisning av genomförda aktiviteter och deltagare	25

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Sammanfattning

Uppdatera projektsammanfattningen från ansökan och komplettera den med en redogörelse för era viktigaste resultat, slutsatser och eventuella förslag. Ange även om projektverksamheten i någon form drivs vidare inom den egna organisationen eller påverkat på andra sätt. Sammanfattningen bör utformas så att den kan läsas separat och användas som projektinformation i olika sammanhang.

Traditionella metoder och strategier för samhällsorientering och integration är inte nödvändigtvis i paritet med de behov och möjligheter som finns. Utifrån detta är syftet med projektet att främja integrationen i samhället genom att utveckla samhällsorientering för anhöriginvandrare, arbetskraftsinvandrare och nyanlända genom att utveckla pedagogiska metoder, kurser och aktiviteter inom samhällsorientering. Projektets resultat är:

- Ett kvalitetssäkrat undervisningsmaterial för samhällsorientering.
- En modell för organisering och genomförande av samhällsorientering där pedagogik och kursinnehåll blir flexibelt och anpassat till olika målgrupper och dess behov och möjligheter.
- Att deltagarna kommer att få en förbättrad förståelse för kultur och värderingar i Sverige.
- Ökade kunskaper om samhällsorienteringens effekt på integration och inkludering i samhället.

Samtidigt har projektet bidragit till att:

- Projektägare, projektpartners och externa samhällsaktörer har en förbättrad förståelse för deltagarnas kultur och värderingar.
- Kompetensutveckling avseende undervisningsmetoder och kursinnehåll har skett för de samhällsinformatörer som deltar.
- Behovet av att hitta nya och kreativa vägar för att nå ut till nya målgrupper är synliggjorda.
- Projektets resultat sprids till omvärlden genom seminarier, slutkonferens och metodhandbok.

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Projektiden - projektets huvudsakliga syfte och inriktning.

Bakgrunden till projektet var att i den statliga utredningen, "Sverige för nyanlända – värde, välfärdsstat, vardagsliv" SOU 2010:16, gavs det förslag på nationella riktlinjer för hur samhällsorientering skulle bedrivas i svenska kommuner. Samhällsorientering ska ges till de nyanlända som omfattas av den nya föreslagna etableringslagen som planerades träda i kraft 1 december 2010.

Vid Enheten för samhällsorientering i Göteborg finns en verksamhet som uppfyller riktlinjer som lagstiftaren anslog. Innehållet i utbildningen ger deltagarna möjlighet att få kunskap som underlättar deras integration i landet genom information om konstitutionella grundvalar, om offentliga institutioner och om praktiskt vardagsliv. Utbildningen sker i dialogform där deltagarna får möjlighet till inflytande över innehåll och metod. Den omfattar 60 timmar plus 12 timmar för studiebesök och gästföreläsningar och ges på deltagarens modersmål eller ett språk som han eller hon kan kommunicera väl på.

Men trots lagstiftarens ambition och mångårig erfarenhet i hela Europa av att arbeta med integrationsfrågor fanns det inga redskap att mäta i vilken utsträckning dess insatser leder till integration och inkludering. Det fanns därför ett behov att få kunskap och förståelse för samband och relationer mellan innehåll, tillvägagångssätt och deltagarnas upplevelse av integration. Dessutom saknades kunskap om vad, hur och varför samhällsorientering påverkar objektiva indikatorer såsom studier, arbete eller bostad.

Gruppen nyanlända är en mycket heterogen grupp med skillnader i nationalitet, utbildningsnivå, kön, ålder, hälsotillstånd, yrkeserfarenhet med mera. Det gör också att det är en stor utmaning för kommunerna att möta de nyanländas specifika behov för en lyckad integration. Ett exempel på skillnader är hur grupper med nyanlända som kommer från ett europeiskt land med liknande samhällsbyggnad som den svenska har lättare att ta till sig informationen om det svenska styrelseskicket än personer som kommer från länder med mer annorlunda samhällsstruktur. Ett annat exempel är att trots att ingen information ska riktas specifikt till vissa grupper finns det ändå i realiteten ett större behov av att nå vissa grupper med information om svensk lagstiftning i vissa frågor. Regler om allt från körkort till exempelvis kvinnlig könsstympning är viktiga att kommunicera till vissa grupper medan det är i princip okänt fenomen för andra. Vissa grupper kommer från områden som under årtionden saknat all form av samhällsstruktur och där en individ inte sällan är både analfabet och nomad medan andra har en hög utbildningsnivå och har levt i ett väl utvecklat

**Error! No text
of specified
style in
document.**

samhälle. Det finns alltså ett behov av att informera vissa grupper om specifika frågor men samtidigt får samhällsinformationen inte vara utpekande mot någon. Man kan alltså säga att det finns en motsättning i strävan efter å ena sidan enhetlighet i samhällsinformationens innehåll och behovet av flexibilitet. Det gör att vi behövde utveckla metodik och kursinnehåll i samhällsinformationen för att nå de individuella behov som finns hos deltagarna.

Vår främsta målgrupp är invandrade personer med låg utbildningsbakgrund, de som är analfabeter samt kvinnor. Denna målgrupp har vi valt eftersom de är särskilt utsatta på flera sätt i det svenska samhället. Allt fler arbeten kräver en hög utbildningsnivå, mycket av den information som finns om olika förhållanden, möjligheter etc är textbaserade och generellt finns många kvinnor också i förhållanden där man har kommit som anhöriginvandrare. Vi såg dessutom inom ramen för projektet att kvinnor som av olika anledningar lever i skydd, såsom t.ex. i skyddade boenden, ofta inte fått tillgång till den information om samhället som erbjuds genom samhällsinformation. En anledning till detta kan vara att det är olika huvudmän, olika förvaltningar som ansvarar för integrationsfrågor och för kvinnornas skydd. Sammantaget innebar detta för projektet att material och genomförande ställde krav på anpassning till den särskilda målgruppen, t.ex. var utbildningen skedde, hur material och information presenterades samt hur utbildningarna skulle ske. Dessutom ställde den specifika målgruppen krav också på hur vi rekryterade deltagare. Att enbart ha skriftlig information hade av naturliga skäl inte gått, därför hade vi dessutom information om samhällsorienteringen och projektet via radio på modersmål samt genom uppsökande verksamhet i bostadsområden med folkbildningsanordnare, socialtjänst och genom föreningsliv.

När vi har rekryterat deltagare har vi utgått från ovanstående aspekter men för att inte riskera att vissa deltagare och/eller grupper stigmatiseras så har grupperna ibland varit sammansatta så att även andra deltagare funnits i kurserna, detta för att skapa harmoniska grupper som utgår från deltagarnas hela livssituation. Detta har också visat sig vara framgångsrikt utifrån ett processorienterat perspektiv. Deltagarna och samhällsorienterarna har på olika sätt varit delaktiga i uppbyggnaden och genomförandet av projektet vilket innebär att det finns en bred acceptans och kunskap om projektets intentioner, syfte och målsättning. Dessutom vet parterna vad detta innebär för varandra samt vilka utmaningar som ställs genom projektet. De har varit delaktiga genom workshops som fokuserat innehåll, genom intervjuer om

**Error! No text
of specified
style in
document.**

genomförande och genom olika observationer för progression och kumulativitet i samhällsorienteringen. På det sättet kan man säga att projektet målgrupp och deltagare varit delaktiga samt dessutom varit en förutsättning för projektets genomförande och framgång.

Ytterligare ett problem är att många inte har möjlighet att få samhällsorientering. Detta problem är något som också lyfts i den statliga utredningen, "Sverige för nyanlända utanför flyktingmottagandet" SOU 2010:37 som föreslog att målgruppen för samhällsinformation skulle utvidgas och gälla bland annat dessa grupper. På grund av politiska beslut hade samhällsinformationen hittills främst nått ut till personer som ingick i kommunens introduktionsprogram. Det innebär att majoriteten av de nyanlända som kommer till t.ex. Göteborg inte fick tillgång till kursen i samhällsinformation/samhällsorientering. Inom denna grupp är många anhöriga till flyktingar utanför tvåårsperioden samt anhöriga till svenska medborgare eller personer som bott under lång tid i Sverige. Dessa personer har ofta liknande erfarenheter som flyktingar och samma behov av att få information om den nya kulturen och det nya samhällssystem de kommit till. Majoriteten av de nyanlända anhöriginvandrarna är kvinnor. Dessa kvinnor tenderar enligt SOU:2010:37 ofta att hamna i en beroendeställning till släktingar i det nya landet. Om dessa kvinnor erbjuds kurser i samhällsinformation kunde de få tillgång till neutral information som ett reellt komplement till släktingarnas information.

Sammanfattningsvis kan man säga att trots omfattande arbete med integrationsfrågor i allmänhet och med samhällsinformation i synnerhet, så saknades fortfarande kunskap om vad och hur som leder till lagstiftarens intentioner om en reell och bra integration i det nya landet. Dessutom stod stora grupper invandrare utanför kommunernas introduktionsprogram vilket gjorde att dessa riskerade att marginaliseras i det nya landet. Mycket av dagens integrationsarbete utgår från olika kategoriseringar, att man är flykting eller anhöriginvandrare. Men detta säger inte så mycket om vilka behov den enskilda individen har av hjälp och stöd i sin integrationsprocess. För att integrationsarbetet ska kunna utvecklas och kvalitetssäkras behövs kunskap om hur man kan möta individer och anpassa innehåll och genomförande på ett kvalitativt och effektivt sätt. Samtidigt behöver vi kunskap om vad samhällsinformationen betyder för olika gruppers integration och möjlighet att bli aktiva samhällsmedborgare.

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Genom samverkan mellan forskare från Högskolan Väst och samhällsinformatörer från Enheten för samhällsorientering i Göteborg fanns stora möjligheter att utveckla och aggregera kunskap som leder utvecklingen av samhällsinformationens innehåll och genomförande framåt i både Göteborg och i övriga landet.

Projektets aktionsinriktade arbete skedde till stora delar att genomföras på Enheten för samhällsorientering i samverkan med forskare från Högskolan i Väst. Båda verksamheter har genom projektet kunnat utveckla och förbättra sina verksamheter.

Projektets syfte var att ge möjlighet att pröva och utveckla de pedagogiska metoder som används i dagsläget men också få hjälp med att få kunskap för att kvalitetssäkra att kursen i samhällsorientering bidrar till integration. Projektet skulle också bidra till att samhällsorienteringen kan detaljstyras och målgruppsanpassas både avseende innehåll och genomförande.

De som är anställda för att hålla i utbildningen samhällsorientering är idag verksamma som samhällsinformatörer vid Enheten för samhällsorientering i Göteborgs Stad. De har genom projektet fått möjlighet till en utökad anställning och kompetensutveckling inom området samhällsorientering, både vad gäller undervisningsmetoder samt kursinnehåll. Deras erfarenheter kommer genom projektet på ett strukturerat sätt kunna tas tillvara samtidigt som de får möjlighet att fördjupa sig i vad yrkesrollen som samhällsinformatör innebär.

Det övergripande syftet med projektet var att utveckla kunskap, metoder och modeller för medborgarkunskap, samhällsorientering, som stimulerar och underlättar inkludering och aktivt deltagande i samhället hos olika grupper av invandrare. Det gäller flyktingar och skyddsbehövande, anhöriga till flyktingar samt anhöriga till svenska medborgare eller till personer med en längre etablering i det svenska samhället.

Projektet hade för avsikt att:

**Error! No text
of specified
style in
document.**

- studera inkluderings- och exkluderingsfaktorer som är viktiga och som påverkar, eller påverkas av, samhällsorientering som aktivitet och process.
- utveckla och förbättra pedagogik, metodik och innehåll i samhällsorientering så att den blir mer flexibel utifrån deltagarnas olika behov och möjligheter, dvs målgruppsanpassad

Målen för projektet var att utveckla metoder, strategier och kunskap om integration, marginalisering och social mobilisering. Detta har stor betydelse dels i det specifika arbetet med vuxna invandrare, men även för pedagogik, integrations- och arbetsmarknadspolitik generellt. Målet har uppnåtts genom att projektet utvecklat pedagogiska metoder för hur kunskaper, värderingar och erfarenheter kommer till uttryck i undervisnings- och lärandesituationer, mer specifikt i samhällsorientering. Vi har också utvecklat och genomfört utbildningar inom samhällsorientering/medborgarkunskap.

Projektet i sin helhet förväntades utveckla förståelsen av samband mellan uppfattningen om den egna etniska och sociala identitetens betydelse och för hur individer och grupper integreras i sociala sammanhang. Integration och känsla av delaktighet kan förväntas förändra uppfattning om den egna samhälleliga positioneringen och hur man agerar i det nya landet. Resultaten förväntades leda till att deltagarna utvecklar sina kunskaper om det svenska samhället i stort vilket minskar risken för marginalisering och istället ökar graden av integrering och aktivt deltagande i samhället.

Målet var att effekterna av projektet skulle leda till att underlätta så att många som idag som är nya i Sverige inkluderades i arbete och samhällsliv.. Projektet kan medföra viss livsförändring som innebär positiva hälso- och integrationseffekter för både individen och dennes närstående, men också rent samhällsekonomiskt.

Projektet förväntades även bidra till att uppnå större kunskap och kompetens inom en av EU-s 11 grundprinciper för integration. Det är den som berör ökad kunskap om värdsamhällets språk, historia och institutioner. Det finns dessutom delar i projektet som bidrar till den grundprincip som pekar på vikten av att utarbeta mål, indikatorer och utvärderingsmekanismer för att bättre kunna mäta integrationens effekter och underlätta informationsutbyte samt spridning av resultat.

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Våra resultat är såsom följer:

- Ett kvalitetssäkrat undervisningsmaterial för samhällsorientering.
- En modell för organisering och genomförande av samhällsorientering där pedagogik och kursinnehåll blir flexibelt och anpassat till olika målgrupper och dess behov och möjligheter.
- Att deltagarna kommer att få en förbättrad förståelse för kultur och värderingar i Sverige.
- Ökade kunskaper om samhällsorienteringens effekt på integration och inkludering i samhället.

Samtidigt har projektet bidragit till att:

- Projektägare, projektpartners och externa samhällsaktörer har en förbättrad förståelse för deltagarnas kultur och värderingar.
- Kompetensutveckling avseende undervisningsmetoder och kursinnehåll har skett för de samhällsinformatörer som deltar.
- Behovet av att hitta nya och kreativa vägar för att nå ut till nya målgrupper är synliggjorda.
- Projektets resultat sprids till omvärlden genom seminarier, slutkonferens och metodhandbok.

Genom samverkan mellan projektledare, forskare, samhällsinformatörer, annan personal på Enheten för samhällsorientering och kursdeltagare fanns goda förutsättningar för ett ömsesidigt lärande. De resultat som framkommer av projektarbetet ligger till grund för en verksamhetsutveckling som syftar till att göra samhällsorienteringen mer flexibel för att anpassas till de behov som (den heterogena) målgruppen har. Detta sker utan att enhetligheten i informationen förloras. Inom ramen för projektet har samhällsorienteringen på så sätt utvecklas genom att det tas fram nya metoder samt ett förbättrat utbildningsmaterial. Det har också skett en översyn av kursens organisering och genomförande.

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Projektupplägg och genomförande

Projektet har organiserats så att projektägare och projektpartners har haft delvis olika ansvarsåtaganden. Ledningsgruppen har träffats och gjort den övergripande planeringen och styrgruppen bestod av fyra personer, två kvinnor och två män. De hade en gedigen erfarenhet av att arbeta med utbildnings- och integrationsfrågor både på individ och på gruppnivå. De hade dessutom fleråriga erfarenheter av att arbeta i, samt att leda olika projekt och de var representanter från Högskolan Väst och Enheten för samhällsorientering, Göteborgs Stad. Sammantaget innebar detta att styrgruppens medlemmar har både kunskaper samt erfarenheter som var relevanta i sammanhanget. Styrgruppen var även ekonomiskt ansvariga för projektet. Styrgruppen ansvarade även för fortlöpande utvärdering av projektet progression.

Eftersom projektdeltagarna kommer från olika verksamheter (Högskolan Väst och Göteborgs Stad) gavs dels goda möjligheter till ett tvärvetenskapligt förhållningssätt och dels främjade det en gränsöverskridande kunskapsutveckling och ett kollegialt samarbete. Vi hade dessutom tillgång till bl.a. controllers, administratörer och jurister som stöd för projektet.

Genom projektet har Enheten för samhällsorientering och Högskolan Väst kunna skapa en pedagogisk grund för samhällsorienteringens utveckling. Att ha verksamheten knuten till forskningsvärlden har också setts påverka inriktning på framtida insatser inom området både lokalt och regionalt.

Genom projektet har samarbetet med externa samverkansaktörer förändrats och utvecklats, såsom socialtjänst, folkbildningsanordnare och föreningsliv. Genom att man inom ramen för projektet erbjudit en arena för diskussioner om de ömsesidiga behoven av att få och att förmedla information har det skett en dubbelriktad läroprocess där deltagare, samhällsinformatörer, forskare och personal på Enheten för samhällsorientering fått en ökad och fördjupad förståelse för samhället och dess uppbyggnad och funktion. Samtidigt har också kunskapen om nyanländas behov av information och livssituation ökat hos tjänstemän i den offentliga sektorn. På sikt kan detta underlätta och förenkla introduktionen eftersom de nyanlända kan få en mer anpassad och relevant information.

Målgruppen har varit viktiga både som deltagare och som ”specialister” i den meningen att deras erfarenheter, kunskaper och uttalade behov har legat till grund för projektmaterialets och utbildningsorganiseringens framväxt.

Utbildningen har anpassats innehållsmässigt till de olika grupper av deltagarna som finns, i för att på det sättet svara mot olika behov. I möjligaste mån bedrevs utbildningen av personal med dubbel språklig och kulturell kompetens för att därigenom underlätta för dialog, självreflektion och utvecklande av strategier för aktivt deltagande i samhällslivet. Detta ligger dessutom väl i linje med SOU 2010:37

**Error! No text
of specified
style in
document.**

”Sverige för nyanlända utanför flyktingmottagandet” som lyfter behov av aktivt integrationsstöd även för de som *inte* har flykting- eller skyddsstatus.

Målgruppen har olika möjligheter och behov vilket också har gjort att rekryteringen av deltagare har anpassats efter detta. Vi har annonserat i dagspress, lokalradio och genom information på webben. Ett stort antal besök gjordes också hos socialtjänsten, SFI-anordnare, föreningar, mötesplatser för kultur, såsom bibliotek, kulturhus mm i Göteborg och andra kommuner i Göteborgsregionen. Det visade sig att det trots detta var svårt att nå målgruppen vilket gjorde att vi mer explicit vände oss mot dels folkbildningsanordnare och dels till föreningslivet, för att på så sätt komma i kontakt med målgruppen. Detta innebar också att nya relationsmönster växte fram och det gav också möjligheter att arbeta i nära relation till andra viktiga aktörer.

Vi har valt att titta på hur vi kan kategorisera, eller göra lämpliga indelningar av personer så att vi undervisningens innehåll på så sätt kan maximeras för deltagarna. Det kan handla om språk, kön, utbildningsnivå, ålder, sociala nätverk etc. En differentiering av deltagarna såg vi således ses som ett pedagogiskt verktyg. Vi hade för avsikt att bedriva verksamheten geografiskt nära där majoriteten av målgruppen bor samt genomföra den tidsmässigt så att det inte blir ett hinder för andra studier eller för förvärvsarbete eller föräldraledighet. Utbildningarna kom därför att innehållsmässigt anpassas till de olika grupper som vi har delat in deltagarna i för att på det sättet svara mot olika behov. Utbildningen hölls av personal med dubbel språklig och kulturell kompetens för att därigenom underlätta för dialog, självreflektion och utvecklande av strategier för aktivt deltagande i samhällslivet. Detta ligger dessutom väl i fas med SOU 2010:37 ”Sverige för nyanlända utanför flyktingmottagandet” som lyfter behov av aktivt integrationsstöd även för de som inte har flykting- eller skyddsstatus. Utbildningen har sedan tidigare byggts upp genom ett antal teman som innehåller både en informativ del och en dialogisk del runt värdegrundsbaserade ämnen för att skapa en förståelse för mänskliga och demokratiska rättigheter och skyldigheter. Genom dialogen problematiseras och identifieras skillnader och likheter för att utveckla strategier och förhållningssätt i vardagslivet.

Projektets resultat och erfarenheter

Genom projektet har vi utvecklat olika arbetsrelaterade pedagogiska förhållningssätt som har kopplats till invandrade grupper. I integrativt syfte kopplas samhällsorienteringen till stöd för integrering i samhället såväl som för inträde på arbetsmarknaden. Detta innebar att projektet hade flera olika facetter riktade mot utveckling av pedagogiska arbetsmetoder i samhällsinformation/orientering och integrationsarbete. Ett mervärde som projektet gett är dessutom att resultaten har fått

**Error! No text
of specified
style in
document.**

spridning i högskole- och universitetsutbildningar som har studenter som kommer att arbeta med marginaliserade grupper och samhällsintegration. Direkta återkopplingar av projektresultaten har skett genom publicerade artiklar i såväl svensk- som engelskspråkig press. Dessutom har resultaten presenterats och diskuterats vid seminarier och konferenser.

I vår processinriktade pedagogiska arbetsform som vi utvecklat, betonar vi motivation, engagemang och det egna ansvaret för sitt eget lärande och det egna bidraget till gruppens utveckling. Utifrån denna metodik betonas förmågan till kritisk reflektion och utvecklandet av handlingsförmåga för att hantera den komplexitet som ofta präglar studieuppgifterna, såväl som det kommande yrkesarbetet och samhällsinkluderingen. Metodiken kan ses som ett sätt att integrera olika aspekter av problem och kunskapsområden i det pedagogiska rummet, vilket innebär att arbetssättet utvecklar och förutsätter en analytisk reflektionsförmåga där individerna utvecklas i förhållande till det svenska samhället.

Den pedagogiska grundsynen under utbildningen präglas av en humanistisk och demokratisk syn där individens egna förmågor medvetandegörs och utvecklas genom respekt, dialog och diskussion i och om olika aspekter av utbildningen. De studerande har ett eget ansvar för sin kunskaps- och personliga utveckling samtidigt som de även har ett gemensamt ansvar för varandras utveckling genom den pedagogiska metodiken. Genom att medvetandegöra kursdeltagarnas egna förmågor, funktioner och det egna ansvaret som utgår från kursdeltagarnas egna erfarenheter och upplevelser, utvecklas den egna identiteten, självuppfattningen, tolerans och förståelse för människors olikheter vilket är en förutsättning inför det kommande yrkesarbetet.

Genom projektet har det skapas nya arbetssätt för arbetet med samhällsinformation och samhällsorientering. Fokus har legat på metodutveckling och pedagogiskt nytankande. I praktiken innebär detta att arbetsmaterial har utvecklats, kursers organisering har anpassats till de olika målgruppernas behov och möjligheter och personalen har utbildats i såväl kultur- och integrationsteori som pedagogik och didaktik. Det har med andra ord skett en tydligare och mer flexibel målgruppsanpassning av undervisningsmaterialet. Fler redskap kommer förhoppningsvis att kunna skapas som en följd av projektet, exempelvis en handbok för övningar (som presenteras vid projektets spridningskonferens) och en resursbank med film och foton för samhällsinformatörer/kommunikatörer.

Genom projektet har Enheten för samhällsorientering i Göteborg nått en ny målgrupp i och med att vi vänt sig till anhöriga utanför tvåårsperioden. Genom projektet har vi dessutom kunnat skapa en pedagogisk grund för samhällsorienteringens utveckling. Att ha verksamheten knuten till forskningsvärlden kan också påverka inriktning på framtida insatser inom området både lokalt och regionalt.

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Projektets mer explicita satsning på kvinnor som kommit till Sverige som anhöriga till flyktingar eller som anhöriga till personer som är etablerade i det svenska samhället, innebär att dessa kvinnor fått möjlighet att få tillgång till neutral information om möjligheter och rättigheter. Detta kan leda till att de få en starkare bas för ett självständigt och mer jämställt liv. Samtidigt är det viktigt att poängtera att projektet genomsyrats av ett deltagarperspektiv där deltagarna är subjekt och kunskapsbärare snarare än studieobjekt.

Transnationellt samarbete

Inom projektet har vi arbetat med specifikt svenska förutsättningar men vi har inspirerats och presenterat resultat både inom och utom landet. Vi har bl.a. haft samarbete med Arcada Universitet i Helsingfors och med flera aktörer i Storbritannien. Vi har även gjort en gemensam resa till London där vi fokuserat aspekter i integrationsarbete som har varit viktiga för framväxten av våra projektresultat.

Studiebesök hos London Borough Ealing

Plats: Ealing Council, Perceval House, 14/16 Uxbridge Road, Ealing W5 2HL

Kontakt: Calum Murdoch

Program:

Introducing Ealing – community profile and other characteristics	Calum Murdoch, Senior External Funding Officer
Ealing Against Radicalisation and Extremism Partnership (EPAREX).	Paul Smith, Consultant / EAPREX Coordinator
New areas of project development to support migrant communities: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Migration / Immigration / Cohesion: using Sport / Culture and Food ▪ Welfare reform – impact of public sector cuts ▪ Tackling Outhouses / Houses in Multiple Occupation ▪ Human trafficking ▪ Community approaches to tackling drugs: Khat ▪ Targeted work to support women's rights ▪ Support to improve educational achievement ▪ Support for young people / tackling gangs 	Calum Murdoch, Senior External Funding Officer

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Sammanfattning av studiebesöket

En London borough är en [kommundel](#) i [London](#). Det större administrativa område som omfattar [Storlondon](#) (*Greater London*) består av 32 *London boroughs*. Tolv av dessa, plus [City of London](#), utgör [Inner London](#), medan de 20 övriga utgör *Outer London*. London Borough Ealing är ett av dessa 32 områden.

Fakta om Ealing

- 305,000 invånare (det skulle placera Ealing som nummer tolv i England & Wales om det var en stad)
- Hög internationell migration (>Londons medeltal)
- Ett av de mest etniskt mångfacetterade samhällena – Ealing är rankad den 4:de mest mångfacetterade samhällena och 6:e mest mångfacetterade borough gällande tro – jämfört med Englands 326 boroughs
- De största indiska, polska, afghanska och irakiska communities i London. Ealing har de näst största iranska, japanska och somaliska communities. Där bor också ett stort antal pakistanter och personer från Sri Lanka.
- Det är en ung befolkning: <19-åringar är 31 % av befolkningen
- Stigande barnafödande: 0-4-åringar ökade med 27 % (2001 – 11)

Besöket hos London Borough Ealing bestod i tre delar. Vi fick först en presentation av Calum Murdoch, om hur kommunen ser ut och hur arbetet med den tredje sektorn är upplagt. Han ansvarar för att se till att få in finansiering för det sociala och lokala utvecklingsarbete man anser behöver göras i kommunen. Det finns många olika sätt att hitta finansiering i Storbritannien. Det finns statliga och kommunal medel men en stor andel kommer också från olika fonder som exempelvis Big Lottery, Big Local, Heritage lottery fund och många fler. Arbetet med att hitta rätt bland fonder och skriva fram relevanta projekt är alltså en förutsättning för att få saker gjort i kommunen.

Kommunen är själv utförare av många insatser men man har också ett mycket utvecklat samarbete med tredje sektorn och civilsamhället. Det finns något som kallas ECN – Ealing community network som i dagsläget samlar 460 organisationer

**Error! No text
of specified
style in
document.**

och föreningar och som fungerar som en samtalspart gentemot kommunen. Se mer info på <http://www.ealingnetwork.org.uk/>

Utgångspunkten för kommunen i arbete med civila samhället är ”unlocking potential” att få människor att hjälpa sig själva. Det finns också en växande sektor med sociala entreprenörer som bedriver näringsverksamhet gällande lokalt och socialt utvecklingsarbete. Det är det positiva med detta upplägg. Baksidan av att samhället har backat är ju att dels att det blir svårare ekonomiskt för individer men också för organisationer som får mindre medel att klara sig på.

Cullum berättar om några exempel på arbete som bedrivs:

I samband med den stora infrastruktursatsningen Crossrail (En ny tåglinje som kommer gå rakt över London i ost-västlig riktning och som kommer förkorta restiden för boende i Ealing till 18 minuter. Mer info <http://www.crossrail.co.uk/>) kommer en del av Ealing, Southall, få en station och därmed helt nya förutsättningar för boende, investeringsattraktion och arbetstillfällen. Stadsdelen kommer därför att kunna få en positiv utveckling. Inför denna utveckling har man därför haft en bred medborgardialog om på vilket sätt invånarna vill ha sin stadsdel i framtiden. (Mer info <http://www.southallbigconversation.org.uk/>) . Att ha dialog med invånare om utvecklingsprocesser är något som är helt självklart för de lokala myndigheterna. Vi träffade också personen som hållit ihop arbete i Southall och han berättade att de samlat in synpunkter från cirka 1500 personer.

Ett annat exempel på ett arbete som görs i samverkan med civilsamhället är hur man försöker fånga upp föräldrar i skolmiljö för att stärka dem och i förlängningen också få upp studieresultatet för elever i skolan. Att nå ut med information om detta, att vinna tillit och få föräldrar att delta kräver samverkan med föreningar från de olika grupper som bor i stadsdelen.

Kommunen har också flera EU-projekt varav ett blev ingående presenterat av Paul Smith, Konsult och EAPREX koordinator. Projektet; Ealing Against Radicalisation and Extremism Partnership (EPAREX) handlar i korthet om att förebygga en radikaliserings bland ungdomar. I projektet samverkan med flera lokal föreningar och organisationer i de afghanska, somaliska och pakistanska grupperna. Genom att arbeta med ett lokalt utvecklingsarbete hoppas man på en ökad delaktighet bland invånarna. Man satsar också på att förbättra studieresultaten i skolan

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Reflektioner och fortsättning

Det viktigaste vi tagit med oss från Ealing är att den civila sektorn är en mycket viktig kraft i samhället och att man från den kommunala sidan har hittat formaliserade sätt att samverka och att också ge stort ansvar till föreningar och organisationer.

Det finns intresse för en fortsatt samverkan i framtida EU-sammanhang vilket vi får överväga i senare skeden.

Studiebesök på Refugee Council

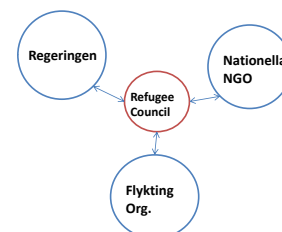
Sammanfattning av studiebesöket

Studiebesöket innehöll två presentationer. Dels fick vi träffa Fazil Kawani, chef för integrationsavdelningen och han gav oss en beskrivning av organisationen Refugee Council. Vi fick också träffa Ezechias Ngendahayo som arbetar med att stärka lokala flyktingorganisationer i deras arbete.

Refugee Council är en av Storbritanniens ledande frivilligorganisationer som ger råd och stöd till asylsökande och migranter. Cirka 70 % av arbetet i organisationen vänder sig till individer och 30 % handlar om att organisationen tar fram informationsmaterial samt fungerar som en slags lobbyorganisation i migrations- och asylfrågor. Man har tagit fram en mycket informativ och användbar hemsida och det läggs stor kraft på att hålla den aktuell.

(www.refugeecouncil.org.uk/). Det går ut nyhetsbrev till olika samhällsaktörer och organisationen ses som en viktig kunskapskälla och remissinstans för den brittiska regeringen.

Det finns tusentals föreningar och organisationer i Storbritannien som arbetar med flyktingfrågor och många har koppling till Refugee Council som fungerar som en samlande kraft, en slags paraply organisation, också i kontakt med regering och andra styrande organ. Man är också en länk mellan andra frivilligorganisationer och regeringen samt flyktingorganisationer.

Det är fyra personer som arbetar i en policygrupp där man bevakar ny lagstiftning och sammanfattar den med kommentarer som man sedan tillhandahåller uppdaterad information till ledamöter i "The house of commons"

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Det finns ett Refugee Council i Skottland som arbetar på samma sätt.

Organisationen har två typer av klienter. Det är dels asylsökande men också personer som har uppehållstillstånd. De senare får hjälp så länge det behövs.

Man driver olika projekt beroende på vad man ser är behovet hos klienter men också beroende på till vad man kan få finansiering. Organisationen lever till stor del på fonder såsom Big lottery men även på medel från Home office m.fl. Då möjligheterna till att få bidrag har minskat har också verksamhetens tvingats skära ner.

Ett viktigt projekt som man arbetar med inom Refugee council är ett arbete med capacity building med RCO – refugee community organisations. Det vill säga man genomför kapacitetshöjande åtgärder som vänder sig till föreningar och organisationer som arbetar med flyktingar. Syftet är att dessa föreningar ska bli bättre på sitt integrationsarbete och i sina möten med flyktingar och migranter.

Flyktingorganisationerna är en viktig del i samhällets service till olika communities. Det är därför viktigt att de håller en hög kvalitet på sina tjänster. I sitt arbete med dessa föreningar gör därför RC en slags "hälsokontroll" på dessa föreningar och:

- har checklistor på sådant de behöver uppfylla
- är ett stöd i att ta fram målsättningar och göra utvecklingsprogram
- genomför utbildningar av dess medlemmar
- är ett stöd i den administrativa biten

Ett mål är att rusta föreningarna så att de har möjlighet att få pengar från fonder. I Refugees councils databas finns det 480 organisationer registrerade.

Ezechias Ngendahayo som arbetar med projektet har definierat följande begrepp för sitt arbete:

What is capacity building?

Capacity: "the ability of people, organizations and society as a whole to manage their affairs successfully" (OECD 206)

Organizational capacity: "the capability of an organization to achieve effectively what it sets out to do"

Capacity is the ability of people, organizations and communities as a whole to collectively bring about social change and justice.

Social change entails:

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Community-based solutions to underlying social issues

Change of attitudes, laws, behaviours, policies

Reflect of values of inclusion, fairness, diversity, equal opportunity

Principles

It is an approach, not just techniques

It is more effective if you understand RCOs – what they want to achieve, their role, the challenges they face, their needs and their potential.

Building the capacity of RCOs should be an collaborative process of shared interest leading to shared recourses, knowledge and experiences.

Andra aktuella projekt hos Refugee council

Stöd till ensamkommande barn

År 2012 anlände cirka 1100 ensamkommande barn till Storbritannien för att söka skydd. RC arbetar för att stödja dessa barn.

Terapeutiskt arbete pågår hela tiden och det vänder sig gentemot individer. Det pågår ett arbete att sprida det över hela landet.

De driver också projekt med volontärer som i en vänskapsrelation kan vara ett personligt stöd för de nyanlända främst med inriktning på hälsoaspekter och social frågor.

Reflektioner

Det som vi kan ta med oss från studiebesöket hos Refugee council är framförallt deras arbete med att stärka frivilligorganisationerna i sitt arbete med nyanlända. Hur de systematiskt ger stöd för att organisationerna ska nå sina uppsatta mål och får en högre kvalitet på sin verksamhet. En viktig del i detta är att de byggt upp en systematik kring kvalitetskontrollen genom checklistor.

Studiebesök hos den somaliska organisationen

SHANeducation(Somali heritage academic network)

Kontaktperson: Farah Nur, tel 44 7506331738.

farah64@aol.com

Sammanfattning av studiebesöket

Vi gjorde ett studiebesök hos en somalisk organisation i London som heter SHANeducation (Somali heritage academic network). Organisationen arbetar med

**Error! No text
of specified
style in
document.**

utbildningsfrågor som vänder sig främst till den somaliska befolkningen i Storbritannien men även till andra grupper i samhället. De jobbar också med att erbjuda konsulttjänster och rådgivning där de bland annat erbjuder hjälp och stöd kring utbildnings- arbetsmarknadsfrågor. I tjänsten ingår också att hjälpa människor ut i arbetslivet.

Organisationen berättade om att somalier har lång historia i Storbritannien och att de första somalierna kom till Storbritannien under 1950- 60- och 70-talen som sjömän och som studerande. En del somalier deltog till och med andra världskriget på briterernas sida då Storbritannien koloniserade de norra delarna av Somalia (Somaliland). Men på 1990-talet kom det många somalier till Storbritannien som flyktingar. Senare flyttade en hel del somalier från bland annat Sverige och Holland till just Storbritannien. Enligt organisationen är det brittiska systemet mer flexibelt jämfört med de andra europeiska länderna, vilket gör att en del somalier flyttar dit.

Shan education informerade oss om att de precis avslutade en kartläggning av somaliska diasporan i Storbritannien. Man har undersökt utbildningsnivå och den socioekonomiska situationen. Undersökningen beställdes av IOM:s (international organisation for migration, <http://www.iom.int/cms/en/sites/iom/home.html>) Nairobi kontor. International Organization for Migration (IOM) är den största mellanstatliga organisationen runt migrationsfrågor. För tillfället har organisationen 149 medlemsstater och 12 har observationsstatus. Ett stort antal fristående organisationer är också kopplade till IOM.

Under studiebesöket berättade organisationen om att det huvudsakliga syftet med kartläggning var att producera en detaljerad rapport som kan ge uppgifter och djupare analys av den utbildade delen av somaliska diasporan i Storbritannien. Rapporten kommer att användas för att mobilisera och utnyttja resurserna i den somaliska diasporan som bor i Storbritannien för den socioekonomiska utvecklingen i bland annat hemlandet och för att hjälpa Somalia med kunskapsöverförning från utlandet.

Vi har fått en genomgång av undersökningen som omfattade drygt 100 somaliska migranter som är EU medborgare och som för närvarande bor i Storbritannien. Undersökningen gällde främst dem med examen från något universitet eller forskarstuderande yrkespersoner som för närvarande arbetar i sitt eget yrkes område. Man ville också undersöka och belysa deltagarnas engagemang i Somalia och dess olika regioner i form av resor till hemlandet för besök, arbete, investeringar och så vidare.

Shan organisation lovade oss rapporten i sin helhet och vi väntar på att ta del av den.

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Reflektioner

Besöket hos SHAN-education gav oss en bild av hur akademiker med somaliskt ursprung kan vara en viktig kraft i att skapa en integrerande process när det gäller den somaliska gruppen.

Det gav också en bild av hur man kan se på migrationsprocesser och kontakter med Somalia i fråga om landets återuppbyggnad men också hur det går att använda återuppbyggnaden och flödet mellan länder i en global näringslivsutveckling för att skapa arbetstillfällen för somalier i Sverige och att den kultur- och språkkompetens som finns i Sverige är viktig.

Ett möjligt framtida samarbete med SHAN skulle kunna vara att man tittar på hur det gått för de somalier som flyttat från Sverige till England. Att gå lite på djupet varför man flyttat i första hand men också om det man hoppats på besannats. Det skulle vara möjligt att göra djupintervjuer med somalier i England för att förstå vad i det svenska samhället som gjort att de tagit beslutet att flytta.

Studiebesök hos London Borough Of Tower Hamlets

Sammanfattning av studiebesöket

Vi träffade Amma Anane-Agyei och hennes kollega Sheila Leighton. Amma arbetar med en service som vänder sig till afrikanska familjer. Syftet är att jobba med integrationsverkande insatser och information om hur det engelska samhället arbetar med barn och deras utveckling. Pedagogiken grundar sig i att Amma har stor kulturell kunskap genom lång erfarenhet och genom att hon själv kommer från Västafrika. Servicen har ett tydligt barnperspektiv och man vill arbeta för att förebygga att barn far illa. Amma arbetar som utbildare av andra som träffar afrikanska familjer men hon jobbar också direkt med målgruppen.

Hennes mål är:

- Att tillhandahålla tydliga riktlinjer för hur man kan undersöka och utvärdera hur tillståndet är i afrikanska familjer.
- Att undersöka hur traditionella tankesätt rörande spiritualism, religion och annan kulturell påverkan har betydelse för hälsotillståndet hos barn.

**Error! No text
of specified
style in
document.**

- Utbildningar för olika slags deltagare rörande ämnen som fosterhemsplacering i afrikanska familjer, Kvinnligs könsstympning kopplat till barnperspektivet, situationen för ensamkommande flyktingbarn.

Amma har skapat ett nätverk med representanter från olika verksamheter såsom skola, socialtjänst, polis mm. Nätverket samverkar med henne i arbetet med de afrikanska familjerna och den nära kontakten för att åtgärder kan sättas in snabbt. Genom en uppsökande verksamhet har man också lyckats skapa en grupp med representanter för olika föreningar och religiösa samfund. Att få kontakt med och att skapa en förtroendefull relation med de religiösa ledarna har varit en viktig åtgärd för att skapa en effektiv dialog som leder till en öppenhet och ett kunskapsutbyte.

Amma och hennes medarbetare anordnar cirka sju träffar om året med dessa grupper där man har kompetensutvecklande om ämnen som gruppen frågar efter men också möjlighet till en löpande diskussion.

Reflektioner

Det var ett inspirerande besök med ett innehåll som dock låg en bit från vår egen verksamhet. Det vi kan bära med oss in i vårt eget utvecklingsarbete är den uppsökande verksamheten där man lyckats få kontakt med viktiga formella och informella ledare framförallt de religiösa ledare som har stor makt över de som nyss kommit till landet men också andra ledare för olika communities. Det arbete där man skapat en plattform för gemensam kompetensutveckling är också intressant i vårt framtida arbete med föreningar i Göteborg.

Spridning av resultat

Våra resultat sprids på olika sätt, inte minst genom studiebesök och utbildningsaktiviteter. Vi har även haft seminarier och presenterat projektet och dess resultat på konferenser och på Almedalsveckan i Visby. Vi skriver texter som publiceras i svenska och internationella sammanhang och vi haft FoU-cirklar där andra aktörer har fått ta del av resultaten.

Det vi kan se är att våra resultat har inneburit att andra aktörer har anpassat sina egna verksamheter utifrån vad vi kan säga utifrån vårt projekt. Vi ser dessutom att projektets resultat har inneburit ett mer framtidsorienterat och målgruppsanpassat sätt att arbeta, både vad gäller innehåll och organisering. På det sättet är projektets resultat snarast att betraktas som en katalysator som kommer att ge flera ringar på vattnet framgent.

**Error! No text
of specified
style in
document.**

Förslag

Vad vi kan se så är det viktigt att utgå från de kompetenser och resurser som finns och att ställa dem i ljuset av vad verksamheter och aktiviteter ytterst tjänar för syften. På det sättet synliggörs ofta nya och spännande vägar att gå som i och för sig utmanar det rådande men som också innebär nya möjligheter. De resultat som vi har utvecklat inom projektet har alla införlivats i ordinarie verksamhet och ligger också till grund för fortsatt utveckling. Våra intentioner är att dessa resultat, som bland annat finns mer detaljinriktat beskrivna i vår metodhandbok, även kommer andra verksamheter, inom och utom landet, till godo i hög utsträckning. Generellt är det viktigt för svensk integrationsverksamhets utveckling att inte fastna i färdiga kategorier, utan att det mer tydligt måste utgå från individers upplevelser, behov och möjligheter. Det innebär konkret att förutsättningarna är mycket annorlunda beroende på vad den invandrade har för resurser och bakgrund, livsbetingelser och intentioner. Att utgå från fasta kategorier såsom ålder, kön, etnicitet, språkgrupp, antal år i landet eller nationell härkomst, räcker inte.

Utvecklingsområden

Beskriv här inom vilka utvecklingsområden och vilken målgrupp ert projekt har haft.

A	Ange med siffra 0 till 2 i vilken grad ert projekt arbetar inom följande utvecklingsområden (0=inte alls, 1=i viss utsträckning, 2=i stor utsträckning)	
⇒	2	Interkulturell och interreligiös dialog
⇒	2	Samhällsinformation och medborgarkunskap – värdegrunder
⇒	2	Familj – uppfostran – socialisering – alternativa arenor och nätverk
⇒	1	Informella integrations- och försörjningssystem – incitamentsstrukturer
⇒	1	Kriminalitet, klass, kultur och etnicitet
⇒	1	Hälsa
⇒	1	Ungdomar

B	Ange med siffra 0 till 2 i vilken grad ert projekt arbetar med följande särskilda målgrupper : (0=inte alls, 1=i viss utsträckning, 2=i stor utsträckning)	
		Utveckling/anpassning av introduktionsprogram eller andra aktiviteter syftande till att

**Error! No text
of specified
style in
document.**

		tillgodose behov hos särskilda målgrupper av tredjelandsmedborgare:
⇒	0	- Äldre
⇒	1	- Personer med funktionsnedsättningar
⇒	2	- Kvinnor
⇒	2	- Analfabeter/lågutbildade
⇒	0	- Barn/ungdomar
⇒	0	- Annan särskild målgrupp, nämligen:
⇒	2	Deltagande som ett sätt att främja integrationen av tredjelandsmedborgare i samhället

**Error! No text
of specified
style in
document.**

C Ange med siffra 0 till 2 i vilken grad ert projekt arbetar med följande verksamheter/aktiviteter (0=inte alls, 1=i viss utsträckning, 2=i stor utsträckning)		
⇒	1	Utveckling av metoder/indikatorer för uppföljning och utvärdering
⇒	2	Kartläggningar/analyser inriktade på särskilda målgruppers behov
⇒	2	Framtagning och utprovning av informationsmaterial och pedagogiska verktyg
⇒	2	Utveckling av kursplaner/moduler, utbildningsmaterial, lärarhandledningar o liknande
⇒	1	Transnationellt utvecklingssamarbete kring analyser och kartläggningar, utveckling av utvärderingsmetoder, indikatorer mm
⇒	1	Transnationellt samarbete kring utveckling/genomförande av utbildningar och andra riktade åtgärder/tjänster för tredjelandsmedborgare (även överföring av "lyckade modeller" mellan medlemsstater)

Underlag för redovisning av genomförda aktiviteter och deltagare

Tabell A är avsedd för beskrivning av sådana projektaktiviteter (utbildningar, transnationella utbyten etc.) för tredjelandsmedborgare som riktats till en avgränsad grupp deltagare.

Tabell B är avsedd för översiktlig redovisning av "öppna" aktiviteter (informationsmöten, rådgivning etc.) vilka i huvudsak haft tredjelandsmedborgare som målgrupp.

A. Aktivitet/delprojekt för avgränsad grupp av deltagare Beskriv kortfattat typ av aktivitet, målgrupp, omfattning och tidsperiod (ex: "10 x 3 timmar samhällsinformation och medborgarkunskap för deltagare i alfabetiseringsundervisning, sept-nov 2012)	Antal deltagare							Kommentarer och förtydliganden
	TO T	varav (exempel)						
		Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	
Samhällsorientering	200	80	120					

**Error! No text
of specified
style in
document.**

B. "Öppna" projektaktiviteter (se instruktionen) Beskriv kortfattat typ av aktivitet, syfte och målgrupp (ex: "dialogseminarier som inslag i lärarutbildning")	Antal deltagare (ca)	Kommentarer och förtydliganden (Ex: "Medverkande från 7 olika tillfällen. Sammanlagt 140 inbjudna varav 89 infann sig. Stor uppskattning från de flesta deltagare.")
Integrationsutbildning	24	En 7,5 hp distansutbildning, <i>Mångfald, inkludering och medborgarskap</i> , på Högskolan Väst
Ett Seminarium med Andrew Wingate om interreligiöst arbetssätt med inspiration från Leicester Storbritannien	30	